

Indúlt Szombaton

B É T S B Ö L.

6. Jan. 1787.

Múlík az idő, újjúlnak az esztendő, edgyik hónap felváltja a' másíkot, Hétfőt kiúti a' farkából Kedd, ezek mind az örökkévalóságba mennek, és minketis ahoz egy lépéssel mindenkor közelebb visznek. Valamint pedig az idő; úgy az azzal járó dolgokis minden nap változnak, és minketis, mindazokkal, valamellyek körüllettünk vagynak, változtatnak. — A' változások Hístóriáit íróknak fokot ígér ezen 1787-dik esztendő, lássuk hát rövideden ennek kezdetében mik folynak

Európában.

A' múlt *Szent István M'rtyr* napján, a' F. Ts. és Királyi Udvar a' bevett szokás szerént innepi Gálát tartván, a' F. Monárkha azon 80,000 forintokban készült, mindenfelől Üveg ablakos, vont aranyos, 7. koronás Hintójában, a' Nemes Magyar, és Lengyel F. K. Testorzó Vitézek, és sok más fő Méltóságok fergétol kéfértétvén, a' Sz. István Templomában, a' szokott Isteni tiszteleten jelenvölt. — Nem kulömben az Ujlesztendei szokott Udvari gálák, és pompák végben mentenek; de sok elörelátok' értelmé szerént, az ekkor szokásban lévő kéz tsókolások, és más megvénült szokások, csak alig, ha ezen esztendőben utólfók nem vóltak. — Azt hírlelik, hogy Koronánk örökösse, *Ferentz főHertzegnek* számára R. Birodalombéli Testorzók ferge állittatnék fel; kik mind A. Belgiumbéli Nemes Ifjakkól fognának állani; melyből ki-tet, szik, hogy ezen főHertzegnek a' R. Birodalombéli koronával lejendo megkoronáztatásának ideje sem meszfze van. — A' F. Muszka Tsászárné ezen hónapnak 3-dikán *Kersonésus* felé utnak indúltnak lenni tartatik, és egész Hadiereje 6 Táborokban szállva. fegyverben fekszik, mind a' két fulére az előfordúlándó alkalmatosságokra vigyázván. — A' ma hires Frantzia Hadivezér, *Mailébois* alatt a' Hollandusoknál szolgált fobb Haditisztek, sok Ánglus, és más Birodalombéli Vitézek keresik szerentséjeket ezen F. Udvarnál; most van az az idő punktuma, melyben egész Európa ezen F. Udvarra, és a' mi F. Monárkhákra bámúlva tekintget. — A' múlt hónapnak második éjszakáján indúlaki Bétsből a' Lengyel Testörzök fergéből két Kurir, kik Lembergben egy mástól elválván, az edgyik Pétervárába, a' másik a' F. Tsászárnak a' Kersonésusi útban

ban szállást készíteni méne: mindenfelől megvagnak a' Felféges készületek, a' következendő idő tészen az elindulásnak órájáról bizonyosokká. — A' F. Prusz-
szus Király, a' megbóldogúlt Fridriknek minden kéz-
írásait, Kints Táros Tanácsos, és a' közönféges épi-
tésre vigyázó fő Igazgató *Vollner* Úrnak ajándékozta,
noha a' Könyvárosok nagyon forgolódtak, hogy 10
ezer Tallérért kezekhez kerithessék. Az említett Ta-
nácsos Ur már most ezeknek világra való botsáttatá-
fokon munkálkodik, és olly nagy számmal szándéko-
zik kinyomtattatni, hogy csak az egy Angliába 60
ezer darab nyomtatást küldhessen belolle. Ezekből
fogjuk még azt tokéletesen megesmérni hólta után,
kit életében igen kevesse esmértünk. — Angliából
tudósittatunk, hogy az Amériikai ujj Kozönfégestársas-
ság Követje *Adám*, nem régiben a' Kantenburi Ér-
seknek 3. Amériikai Papokat mutatabé, hogy azokat
Amériikai Püspököknek szentelnéfel, 's megis nyerte
a' maga kívánságát; mert az edgyik *White* Ur *Pen-
sylvániában*; a' másik: *Provoszt* Ur *NáYorkában*; és
a' hamadik *Griffit* Ur *Virginiában* Püspökökké szen-
teltetének; és így bétellyesedék az, a' mit addig, míg
az Európai hatalom alatt valának, a' mi Püspökjéink
fokszori próbájok utánis elnem érhetének. Igaz,
hogy ezen 3 Amériikai Püspököknek nem leszzen olly
fok ezernyi jövedelmek; nem lesz még Diécésissek,
és synodusz nem fognak tartani; de ki tudja, mi leszsz
még idővel belollok. — A' Presbiterianismusi lélek
igy tsuszabé Amérikába.

A' Hollándiai Kozönféges - társaságnak némely
Tartományi Atyafiságos tsendességet kívánó karokkal
egy mást össze ololvén, Követeket küldöttek nem
régiben Párisba, hogy a' Helytartó Hertzeggel va-
ló békeslég helyre állittassék. Ha minden Tartomán-
nyai

nyai ezen társaságnak egyenlő akarattal és értelemmel tselekednék ezt, még talám elkerülhetnék a' számokra szinültig tölt keferü pohárnak megitalát; de némelly Tartományokban mégsem szüntmeg a' belfő zenebona. Az Ultrajektomi hazafiaknak is kezd Hazájok's szabadságok' mellett való forroságok ofzlani: mert láttyák, hogy az Erfzények laposodik, és naponként szegényednek. A' segitfégekre ment és városflokban kvártélyozó szövetséges vagy inkább pártos fereg, minden héten 15 ezer forintjokat emészti-meg, a' honnan már 200 ezer forint adósságba kéntelenítették verni magokat; de ezzel a' segito fereg meg nem elégedvén, oly embertelenül és kártékonyúl viseli magát, hogy a' városiak már házaikba befogadni sem akarják; sot a' városiaknak egy része, a' H. Fejedelemhez egy Instántziátis készített, hogy őket azon ostortól szabadittsameg; de a' Levél az ellenkezőknek kezébe kerülvén, a' Fejedelemhez nemhathatott. Tfakugyan mindenfelől jó szelek fujnak a' Fejedelemnek, nagy a' reményfég, hogy sokat megenged a' Hollandusoknak, hogy rajtok tellyes szabadsággal uralkodhasson. — Olofz országból irják, hogy a' múlt hónapnak elején következő parantsolatot vettenek vala Bétsből Májlámban a' nagyobb Igazgatók: Mig a' F. Fő — *Hertzeg Ferdinánd* haza nem érkezik, sem az Ekklesiái, sem a' Polgári dolgokban semmi nevezetes mozdulás ne essék; mivel ujj rendeléseket viszen Bétsből magával. — Bukóvinának *Tsernovitz* nevü fő Városfából irják, hogy a' múlt hónapnak I napján Bukóvina a' Hadiigazgatás alól felszabadulván, *Enzenberg* Generális Ur által a' Lembergi kormányozó-szék Préfessénének Gróf *Brigidó* Urnak jelenlétében a' Bukóvinai F. Királyi Biztos *Böck* Urnak által adáttaték; ki ennekutánna a' Lembergi Kormá-

nyozó székek vigyázása alatt lészzen. — A' Bukóvi-
nában elfoglalt Katonaság' főbb Vezérjévé tétetett
Metzger Ur.

A' Muszka Birodalomnak Népeffége. — Ezen
35 kormányozó székek alatt fekvő Birodalomban Ke-
reskedők, városi Pólgárok vagynak 344 ezer 91, sze-
keresek 37 ezer 712, Parasztok 11 milliom 232
ezer 209, adófizetők 11 milliom 614 ezer 11, és ugyan-
ennyi Afzszonyok, és így mindössze: 23 milliom,
228 ezer 22, kivévén 1). A'z öt nagy Hellytartó-
ságokat 2). A' vizen és szárazon való hadi erőt, az
ö Feleségeikkel és gyermekeikkel egyetemben, mely
két utólsóknak száma, 70 ezerre mégyen. 3) A'
Férjfi és afzszonyi Nemben való Nemességet. 4) A'
Papi rendet. 5) A' Tsászári udvarhoz tartozó Tiszte-
ket és udvari szólgákat; az oskolai Tanítókat, a' Ta-
náts' és Törvény-székek' ügyeit forgatókat, minden
hozzájok tartozókkal egyetemben. 7) *Kamtsatká-
túl Ásiának* leg utólsó részén lakókat, kik nem régen
hajtották fejeiket a' Muszka Tsászári páltza alá. 8)
Az Ásia és Ámérika között lévő Szigeteknek Lakos-
sáit, kik Fejeknek a' Muszka Tsászárnét esmérik len-
ni. — E'fzerént az egészsz Birodalomban leg alabbis
kell 27 milliom Léleknek lenni. — Egy Muszka nagy
hadihajó, melyen 74 ágyúk vóltanak, *Balac-
vánál* a' Tengernek szerentsétlen prédája leve, és
csak a' benne vólt emberek ragadhatták-ki életeket
a' veszedelemből.

Elegyes Tudósítások.

Erdélyben Szebenben az ujjonon épült Helv.
Vállásnak Temploma, a' közelebb múlt Novembernek
26 dik napján nyittatván meg legelőbb á közönséges Is-
tenitizteletre, N. Enyedi Professor *T. Szabó*, és az

helyben lévő Prédikátor T.T. *Benkő* Ferentz Urak által tett két Prédikáziokkal felfzenteltek. — Az elnyomorodott szegények eránt való szorgalmatosság itten Szebenbenis kezdett virágozni; es a múlt hónapokban két nagy hivatalbéli fő Személyek állanak vala minden Vallásúak' Temploma küszobében, az alamisnának bészédésére. — Bétsben a' F. Monárkha már a' szegények' forrát annyira vitte, hogy 'ki itten való ágos Koldus, és elnyomorodott szegény; annak tisztelleges élelme vagyon, az ugy nevezett *Szegények Tárjából*; a' munkát koldúlással kerülő Embereprejének pedig sem koldúlni, sem valakinek ezeknek alamisnálkodni nem szabad. Ezek azért a' városon kívül szegletekben huzzákmeg mogokat, és ott lopva — lopnak — vagymondom koldúlnak, éstvénként pedig a' kozonféges Kávés, feres, és más házakat fel-járván titkon, ezer ember közzülis kinézik, mellyik idegen, és tsak azt támadják meg; mert az ide való nép az illyetén Heréket jól esmérvén, nem szokott azoknak alamisnálkodni. A' kedvetlen tekintet a' vénfég, és a' hosszvas szolgálat miatt, a' kozonféges aszfzonyi szolgálattól kiefett Fejérnépek mit tselekefznek itten? ezek jól tudják, hogy ha koldúnakis lopva, az alamisna helyett mindenektől munkára igazittatnak: azért többnyire ölekbén tartják a' feleletet; más szegény, de munkás aszfzonytól 20 krajtzáron kifogadnak egy kis olben hordozható ártatlan gyereket, és ezzel koldúlnak. Lám a' tsalárdság' eszközevé hogy léfzen az ártatlan, és az alamisna hogy vál ik lopott dologgá! — A' dólgtatlan, azonban egésszéges gyomrú fokafág, hová értem a' Tzigányokat, Sidókat, és fok — máfokat, akármelly Országakis emészto Heréi.

Szathmár Vármegyéből vészszük a' tndóitást, hogy Máramarosban még sem szüntmeg a' drágaság; 5 - 6 forint egy kőbol Törökbúza, *Tengeri*; melyre nézve az elorenéző F. Monárkha a' pálinka főzést keményen megtiltotta, a' honnan a' pálinkát főző Sidók itten kéntelenittetnek már most borfeprőből, vagy — egyébből fozni a' pálinkát.

Mitsoda? hát meghólt? — ugyan bizonyoson meghólt? Némelyek, kik a' Bétfi titkok' forrátának folyamattjaihoz közelebb féckezhetnek, bizonyoson erósiuk, hogy ezen folyó hónapnak 3 dik napjára virradólag érkezék hirtelen egy rendkívül való posta, mely napkeletről azt a' hirt hozá, hogy *Abdulhamet* vagy *IV-dik Achmet* a' Torok Tsászár, a' Káron hajóján Elysiunra, a' Mahumed' kebelébe által szállíták. vagy — meghólt. Ha meghólt; meg van egészsz kivánságok a' Torokoknek, kik az ő elébbeni Nagy Uroknak tsendes és békefléges indulatait fok motskos szókkal kesergették, nem gondolván azt meg, hogy ha egy tüzes és vérszopó Toroknek kezében lett volna a' Tsászári páltza, alig ha eddig többet nem nyirdestek volna el Birodalmok' széleiből; mivel annak belső zenebonás egyenetlensége és erotelen gyengesége, nem hogy reménységet nyujthatna az ő fegyvereiknek; hanem magok' nyakára vonandó veszedelemmel fenyegetheti. Minekis fog a' férvétes ember kövágáshoz. - Születtetett vólt *Abdulhamet* 1725-ben, Tsászár rá lett 1774 ben Januáriusnak 21-dik napján. — Bruszfelbol írják, hogy a' Pápa' Nuntziussa a' Hollándiai Közönséges-társaságot nem régiben arra kérte legyen, hogy engednémeg néki, hogy az ügy nevenett *Bonœspei* (Jóreményfég) hegyére küldhessen egy Térítő Papot, Hollándus fiat; de a' Közönségestársasag megnem engedte — Ugyan Bruszfelből értyuk', hogy A. Belgium-

giumban minden Kerületbéli Kapitányok letétettek hivataljokból; az egész igazgatás módja uj talpra állítatik, és hogy A. Belgium Bavariával feltséréltetik. Egy Bétsi Piáristának az Oesztendő végén az ötödik elméjében, hogy egy Kenyérsütőnek 13 esztendősen Leánykáját a maga Czélájában gyóntatná meg. Bészöllittyá azért ide a Leánykat, és a megvallott bűnökért ezt adja Penitentiául, hogy vetkezzék mezzittelen, hogy verjemeg: mit tud tenni a Leány, megtsielekfszi, és kiálja a verést; de midőn a Minórita többreis szabadságot kívántvólna venni magának, fikóltozni kezd, bégyülnek a Lärmára a több Tárfaságbéli Papok, és a dolog világosságra jövén, a Minórita Klastromi fogságban száraz kenyeren es vizen tartatik — ezt a Bétsi német újságból szórúl szóra fordítám. — Ugyan a német Levelekben olvastatik, hogy az Austriaival egygyesült Tseh Kantzellária, az Erdélyivel egygyesült Magyar Kantzelláriával fog egygyesülni, az *Ersébet* Hertzeg Kisafszony' *Vürtenbergi* Hertzeg *Fridrik* nevű édes Attyának Kormányozása alatt.

A Római szentsegésUdvárnak annyira meg fogyatkozott költő pénze, hogy a napokban egy kereskedőtől 800 ezer forintokat kéntelenítettett adósságban felvenni, fizetvén minden esztendőre százzától 4. forintokat Interesben. — Olasz Országban a Theologusok között kéttség támadott, ha vallyon a Kristus *húszívének* rendelt *Innepet*, a *hús szivnéké*, vagy pedig a Kristusnak, az emberi nemzetnek boldogságáért fzeretettel égo szivének kelljen szentelni?